

Karinthy Frigyes

(1887–1938)

Karcolatok, novellák, regények, versek, színdarabok, filozófiai tanulmányok, tréfák, riportok, műfordítások... Végtelenül sokoldalú író.

Már tizennégy évesen regényt ír. Verset olvas, és rögtön születik egy fantasztikus történet: Nászutazás a föld középpontja felé. A főhős egy fiatalember, aki nem ismer lehetetlent. Mintha maga a szerző lenne.

Érettségi után beiratkozik az egyetemre. A természettudományok érdeklik. Irodalom vagy matematika? Úgy dönt, hogy az irodalom „izgalmasabb”.

1906-ban már Az Újság munkatársa. Ebből az időből ered legendás barátsága Kosztolányi Dezsővel.

Az ismeretséget az *Így írtok ti* című paródiagyűjtemény hozza meg számára 1912-ben.

Az irodalmi élet az akkori Pesten főleg a kávéházakban zajlik. Heves viták, nagy beszélgetések zajlanak a „nagyok” tórszasztalainál. A legismertebb kávéház a New York. Ekkor formálódik, készülődik az új írónemzedék: megszületik a Nyugat (1908).

A Nyugat nem egyszerűen csak irodalmi folyóirat. Sokkal több annál! A név jelképes: a drámai változás igénye a társadalomban, politikában is jelen van, de az irodalomban, tudományban, művészetben már kézzelfogható valóság. A fiatal írók közül talán Karinthy a legtüreletlenebb: nem elég az írás, a siker. A teljességre törekszik.

Gyerekek gyakran felteszik a kérdést: miért olvasunk olyan kevés vidám, tréfás, humoros művet irodalomórán. Talán azért, mert a „könnyűműfaj” nem is olyan könnyű műfaj! Karinthy nagyon értette. Mert nagyon komolyan vette: „*Humorban nem ismerek tréfát!*”

„*A humor – a teljes igazság!*” – írta noteszébe.

Legismertebb műfordításai: A. A. Milne: Micimackó, A. A. Milne: Micimackó kuckója, Jonathan Swift: Gulliver utazásai, Mark Twain: Tom Sawyer kalandjai, Charles Dickens: Két város regénye.

Érdeemes elolvasni

- *Így írtok ti* (paródiák, 1912)
- Találkozás egy fiatalemberrel (novellák, 1913)
- Nem mondhatom el senkinek (versek)
- Utazás a koponyám körül (regény, 1937)

Filmfeldolgozások

- Tanár úr kérem (1956)
- Utazás a koponyám körül (1970)

Karinthy Frigyes: Tanár úr kérem

Tanár úr kérem

(regény, novellafüzér, 1916)

Ajánlás

„Örülök, hogy elolvastam, mert olvasás közben sok boldog, nevetős órák voltak. Segített rá-döbbszteni arra, hogy késők, jó vagy rossz tanulók voltak, vannak, és mindig lesznek is.” (J. O., 8. osztály)

A mű

A mű novellafüzér, különleges regény. Témája félelmetesen időszerű: az ifjúság. Álmodok, hit, vakmerőség, remények, szépség, esendőség, bukás...

Magadra ismersz, amikor jól vagy rosszul felelsz, amikor magyarázod otthon a bizonyítványod vagy a beírást az ellenőrzőben, amikor majd kipukkansz a nevetéstől, de órá van, és nem lehet nevetni, amikor „lógasz a szeren”. Annyi a különbség, hogy nem fából van a szemetes, a könyveket nem szíjjal összefűzve hordod, hanem táskában, egy kicsit megváltozott a tantárgyak elnevezése, tartalma, esetleg mobiltelefonnal viccelitek meg egymást, nem cédulát ragasztva a másik hátára.

Szereplők

- Bauer
- Büchner
- Guttman
- Löbl
- Fröhlich
- Altmann (Katona)
- Polgár Ernő
- Neugebauer
- Rogyák
- Singer
- Roboz
- Wlach
- Auer
- Kökörös tanár úr
- Steinmann
- Zajcsek

A történet

Alcíme: Képek a középiskolából¹⁰³

Bevezetés

Mi az álom? Mi a valóság? – veti fel a kérdést az író.

¹⁰³ 8 évfolyamos gimnázium 10 éves kortól 18 éves korig.

Álom, hogy olyan otthonosan, meghitt természetességgel, ismerősen helyezkedik el a VI. b¹⁰⁴ osztály tantermében az utolsó padban, mintha csak öt perce ment volna ki onnan? Vagy az az álom, ami azóta történt vele? Az érettségi, az egyetem, az írás...?

Mellette a padban Büchner nem érti, minek örül annyira, hiszen a tanár épp feleltet, bármikor észreveheti, hogy ők meg beszélgetnek!

„Hát idehallgass, édes Büchnerkém, milyen marhaságot álmodtam – és most boldog vagyok, hogy csak álmodtam. Azt álmodtam, hogy én nem vagyok már tizenhat éves, hanem sok év telik-múlik és tudod, és sok zavaros és zagyva dolog jön, egészen másképpen, mint ahogy én most elképzelem. Tudod, álomban leérettségiztem, képzeld (na és örülsz, hogy csak álom volt, te hülyőke, bár már túl volnánk rajta!) –, szóval leérettségiztem, és kiléptem az élet iskolájába, amiről Lenkei tanár úr szokott beszélni. Bizony, nem is tudom, hányadik osztályába jártam az élet iskolájának, de nagyon sok osztály volt és úgy volt (pszt! ne ordíts úgy! idenéz és kihívhat, amilyen pikkje van rám!), szóval úgy volt, hogy már huszonhét éves vagyok, és ülök egy kávéházban, és nem jól éreztem magam, képzeld, pedig mostanában hogy szerettem volna huszonhét éves lenni. Szóval a kávéházban ültem, és úgy volt, hogy tényleg egy író lettem, ami lenni akartam, és már sok könyvem megjelent, és ismertem személyesen Bródy Sándort, és elfogulatlanul beszélgettem Molnár Ferencsel, és autogramot kértem tőlem, és képzeld, mégse éreztem jól magam, nem furcsa? Szóval kiderült, hogy érettségi után nem olyan jó lesz, mint hittem. És amint ott ültem a kávéházban, esett az eső, és minden szomorú volt – ekkor én egyszerre eltűnődtem álomban, és azt gondoltam, hogy ez mégiscsak lehetetlen, hogy én már huszonhét éves vagyok, és minden így megy: – és egyszerre eszembe jutott az osztály, és hogy hiszen én tulajdonképpen a hatodikba járok, és nekem még sok dolgom van, meg kell csinálni a mértani rajzot, át kell nézmem a történelmet és közben gondolni kell a jövőre, ami nagyszerű és csodálatos lesz, mert hiszen még csak tizenhat éves vagyok. Szóval jól átgondoltam mindent, és világosan rájöttem, hogy én most nyilván csak álmodom, és meghozza nem valami szép és dicsőséges álmot, hanem egy elég kellemetlen és tökéletlen álmot, és hogy a legokosabb, amit tehetek, ha erőlködöm és fölébredek, és átnézem a mértant, és bejövök az osztályba. Az esős ablaküveghez szorítottam a fejem, és erősen elhatároztam, hogy most felébredek és egészen más szemmel nézem majd azt az igazi életemet, a középiskolában. Nem látom olyan keservesnek és fárasztónak és nyomasztónak, hanem figyelni fogom benne mindazt, ami benne kedély és humor és emlék és szép fiatalság: amit innen, ebből a távolságból olyan tisztán látok már – megnézek mindent jobban, mint eddig – és nektek, édes barátaim, kedves középiskolai tanulók, újra megmutatom, és figyelmeztetek benneteket, hogy mennyi szín és furcsaság és élet mindez és mennyi emlék és mennyi remény.”

Reggel hétkor

Az ébresztőóra mindig a legrosszabbkor szólal meg. Bármilyen trükköt eszelünk ki – akár a modern technika segítségével –, ez mindig a legszörnyűbb hangok közé fog tartozni.

Csak még tíz perc, öt perc! Három is elég lenne! Ez az a legveszélyesebb!

A biztos késés

Ráadásul indulás előtt még mennyi tennivaló: térképet készíteni földrajzórára, át kellene olvasni a magyart! Felelés van!

¹⁰⁴ A VI. b ma 10. b.

Karinthy Frigyes: Tanár úr kérem

Félálomban kavarnak a gondolatok: Zrínyi, a törökök, Magyarország határa...

A felkelést semmiképp sem szabad elkapkodni. Csak kíméletesen, óvatosan. A zoknit a takaró alatt is fel lehet húzni. Közben még egy kis ábrándozás, hátha el lehetne intézni: „*Mélyen tisztelt tanár úr, fiam ma gyöngéledés következtében nem vehet részt az előadáson, tisztelettel Bauer Károly.*”

Aztán valahonnan a távolból megszólal egy ismerős hang:

„*Na, mi az, ifjú? ... Mi?! Maga még az ágyban van? Hiszen nyolc óra van már, a nagyságos úr már el is ment a hivatalba.*

Tyű! Ezt elaludtuk megint!

Tyű! Mi lesz itt!! Még jó, hogy a harisnyám fent van.”

Elkéstem

Miközben nyolc órakor az iskola felé botorkál, Bauer a diáksors gyötrelmeiről gondolkodik. Az élet nyolc éven át megújuló küzdelem, halálos veszedelem a diák számára: „*sebeket kap, sebeket oszt, néha elvérzik. Másnap újra feltámad, kezdi előlről... A fegyverzet ma hiányos: éppen ezért gondosan össze kell válogatni.*”

Bauer ma a túlélésre játszik. Mérlegeli a különböző órák veszélyességi fokát, az esélyeket latolgatja.

„*Igen tisztelt tanár úr, fiam gyengéd szervezetének ápolása hosszabb időt vesz igénybe, mely idő alatt házi orvosunk a mennyiségtan dolgozatoktól való tartózkodást ajánlotta.*”

A rideg valóság viszont az, hogy ebben a helyzetben sokkal többet segít az elszántság és a lélekjelenlét. Guttmann kell, akinek a füzetéből le lehet másolni a leckét, aki kiegészíti a hiányos felszerelést...

Mikor az iskolához ér, rémülten látja, hogy az egész épület gyanúsán, fenyegetően csendes.

„*Csak nem? ...*

Nem, nem... Az nem lehet. Az csak nem történik velem. Mindenesetre jó lesz sietni...

Most még csak egy lehetőségem van: talán még nem jött be Fröhlich...

Fülemet óvatosan tapasztom a kulcslyukra... Hát ezen már nem lehet segíteni... lassan benyitok. Fröhlich egyetlen szót sem szól, csak valami kegyetlen elégtétel villan át rajta, míg szerényen és udvariasan bevánszorgok a padomba. Az osztályon az elszörnyedés halk moraja fut keresztül. Fröhlich lassan előveszi óráját és megnézi...

Beírtak a hiányzók közé.”

Eladom a könyvem

– *Ennyi könyvet viszel máma magaddal? – kérdezi az apám...*

Tényleg! Minek ez a sok könyv! Főleg a tavalyi természetrajz. Igaz, hogy lényegesen „át van dolgozva”, de azért elég csinos könyv így is. A könyv fedelét egy mértani rajz díszíti, a 178. lap hiányzik, a csontvázon cilinderek, a szájában csutóra¹⁰⁵, a rozmáron bajuszkötő. Itt már a radír sem segít. A repülőgépek hajtogatásához is kellett papír.

Azért még így is elég jó ez a könyv, főleg, ha messziről és félleg behunyt szemmel nézzük.

Újonnan 2 korona 70 fillér, 1 koronát csak ad érte a kis öregember, de már 90 fillér is elég lenne!

¹⁰⁵ pipaszáron a szópóka

Sajnos, az antikvárius csak 40 fillért ígér. Az nagyon kevés. Egy hihetetlen elhatározás, és a vado-natúj Stiliztika is az öregember kezében van. Az persze kellett neki! Egy korona és hatvan fillér!

„És most mi lesz? Mi lesz? Mi lehet? A pénzt itt szorongatom a kezemben. Holnap visszaveszem a Stiliztikát. Kérek ehhez a pénzhez még egy koronát léniára és visszaveszem. Holnap elmegyek címet írni, falat hordani. Holnap beálllok hajósinasnak. Holnap visszaveszem a Stiliztikámat.”

A jó tanuló felel

A jó tanulók mindig az első sorban ülnek¹⁰⁶. Steinmann, a jó tanuló az első sorban középen. Ez a név nem egyszerűen csak egy embert jelöl, ez a név fogalom. Minden családban ismerik: *„A Steinmann miért tudja megtanulni? – kérdezi harminckét apa harminckét fiútól.”*

A Steinmann mindent tud. Előre! Még mielőtt megmagyarázták volna. Már tudományos lapokba is írogat. Van, amit a többiek is tudnak, de ahogy Steinmann tudja, az az „Abszolút”. A tanár lapozgatja a noteszét. Feszült csend a teremben. Felelés van. A tanár a K betűnél tarthat. Most bánja igazán Altmann, hogy Katonára magyarosította a nevét. Aztán egyszerre mindenki nagyot lélegzik: a tanár becsukja a noteszt. *„Steinmann! – mondja egész halkán és kivételesen. Nehéz, felszabadult sóhaj. Kivételes, ünnepélyes hangulat.”*

A jó tanuló minden mozdulatában előkelőség, önrzet. A tanár és a jó tanuló: egy gróf és egy grófnő. Külön világ a táblánál, amelyből az osztály ki van rekesztve, hiszen hozzá sem tudna szólni senki ahhoz az emelkedett párbeszédhez, amely a tanár és a jó tanuló között zajlik. A jó tanulónak be sem kell fejezni a mondatot, hiszen mindenki tisztában van vele, hogy ő azt úgyis tudja.

A felelés rövid ideig tart.

„A jó tanuló szerényen és illedelmesen ül le. A következő percben már roppant érdeklődéssel figyeli a következő felelő szánalmas dadogását...”

A rossz tanuló felel

„Mikor kimondják a nevét, nem hisz a füleinek, körülnéz: hátha csoda történik, hátha csak agyrém, nyomasztó lidércnyomás volt, hogy ez az ő neve, és most felébred ebből az álmából.”

Aztán elkezdődik az ámokfutás. Mint egy lidércálom. Már a tanár kérdése is bénító, vészjós-ló:

– Készült?

A rossz tanuló a táblához fordul, írni kezd, látszik rajta, hogy fogalma sincs mi lesz ebből. Szép lassan rajzolgatja a számokat. Valami másodfokú egyenlet lehet...

„De a tanár; ó, a tanár már tudja, mit jelent ez.”

– Készült? – mondja keményen és szárazon.

– Tanár úr, kérem, én készültem...

– Hát akkor halljuk!”

És a rossz tanuló elkezd beszélni, beszélni. Valamit mond, aztán távolból hangokat hall. Hallja a tanár hangját, amint Polgár Ernőt szólítja. De hiszen ő még nem fejezte be, ő még a táblánál áll és felel!

¹⁰⁶ vö. Móricz: Légy jó mindhaláig – Orczy, Nyilas, Sánta

Karinthy Frigyes: Tanár úr kérem

Már a másik diák beszél, ő csak áll, bólogat udvariasan. Jelzi, hogy ő is tudja. Egyszer aztán mégis feladja. A katonaiskolára gondol, még hallja a hangokat maga körül, látja a végtelent, amelyről e percben jelentette ki a felelő, hogy ott a párhuzamos vonalak találkoznak.

Látja a végtelent... nagy, kék valami... oldalt egy kis házikó is van, amire fölül fel van írva: „Bejárat a negyedik végtelenbe.” A házban fogasok vannak, ahol a párhuzamos vonalak leteszik a kalapjukat, aztán átmennek a szobába, leülnek a padba, és örömmel üdvözlik egymást... a párhuzamos vonalak, igen... a végtelen, a megértés, a jóság és emberszeretet osztályában, ahová ő soha eljutni nem fog... ama „felsőbb osztály”, melybe „elégtelen eredmény miatt fel nem léphet” soha.

A bukott férfi

Nyolcadik Henrik vagy Harmadik Richárd? Elégtelen.

„Osztályisméltésre utasítottak”

„A bukott férfi hosszan álldogált a tanári szoba ajtaja előtt”

Most nem lehet megszólítani, nem illendő a lépcsőn. Meg fogja győzni Schwickert, aki meghallgatja, mélyen a szemébe néz, és a kezét nyújtja.

„Neugebauer – mondja Schwicker – elég. Én értem önt. Adja ide a bizonyítványt. Ön rideg embernek hitt engem – de én nem tudtam eddig, kivel van dolgom, Neugebauer.”

Igen, így fog beszélni a tanárral. Igen, már jön is...

– *Kérem szépen, tanár úr... tanár úr kérem...*

– *Na, mi az? Mit akarsz?*

– *Kérem szépen, tanár úr... itt az van... itt az van...*

– *Mi van? Hogy hívnak?*

– *Neugebauer.*

– *Ja, te nálam megbuktál! Na csak eriggy haza, aztán majd készülj a pótvizsgára.*

– *Igenis, tanár úr.*

– *Nem fog megártani egy kis tanulás a szünidőben.*

És Neugebauer udvariasan vigyorog.

– *Igenis, tanár úr. Alászolgája.*

– *Szervusz.*

A bukott férfi mintegy önkívületben megindul a körúton.

Róma, Caesar, a tornaünnepély indulója kavarnak a fejében. Aztán egy váratlan elhatározás: a csemegében¹⁰⁷ halálos könnyelműség önti el. Mindenféle finomságot összevásárol: ementáli, mustkolbász, lazac, törmelékcokoládé, törökméz. Mintha köveket raknának a gyomrába.

Hogy került a Nefelejcs utcába? Nem tudja a gyomra nehéz vagy a szíve. Kínlódva rágja a ragacsos foghoz tapadó csirizt, és a nyála és a könnye fuldoklón csorog le a torkán.

Magyardolgozat

Háromnegyedves dolgozat

Petőfi lírai költészete

Skurek Ferenc

VI. b o. t.

dolgozata

¹⁰⁷ élelmiszerbolt

„Petőfi Sándor, a világhírű nagy magyar költő mint lírikus is kiváló helyet foglal el ebben a tejjel-mézszel folyó Kánaánban, melyet oly gyönyörűen jellemzett leiró költeményeiben.”

Képzavarok sorozata, pátosz¹⁰⁸, dagályosság¹⁰⁹.

Vannak Petőfinek viszont költeményei, melyekben ő ellentétet állít be, például „Befordultam a konyhába...” című költeményében, midőn azt írja, hogy az ő égő pipája kialudott, míg ellenben alvó szíve meggyulladott. Míg előbb pipája égett, most szíve ég, mely viszont azelőtt aludott. Már ezen is láthatjuk az ellentétet.

Vigyázat, Kedves Olvasó! A költő megírta a verset. Nekünk nem az a dolgunk, hogy saját kis szavainkkal elmeséljük, miről szól a vers!

Elképzelhető ezek után, milyen lehet az

Egykettedes dolgozat

Petőfi és a líra

Goldfinger Rezső

VI. b. o. t.

„1823 Szilveszter éjszakáján vagyunk!”

Petőfi lírájának jellemzése helyett mindent megtudunk a költő születésének körülményeiről. Figyelj, Kedves Olvasó a címre, ha dolgozatot írsz!

Röhög az egész osztály

Az emberi természet már csak olyan, hogy azt szeretné legjobban tenni, amit nem lehet,

Például van, hogy ellenállhatatlan kényszert érzünk a nevetésre, de nem szabad, nem illik. Például az iskolában órán. Mindenki átélt hasonlót. S ha az ördög „belebújt” az osztályba, akkor nincs erő, amely megfékezhetné.

Először az új szemétládát kell kipróbálni. Egészen jól el lehet benne félni. A következő szünetben a cédularagasztás: a cédula hirdeti, hogy viselője magát „szamár”-nak nyilvánítja.

Aztán Auer lesz a célpont. Már rohan is a harmadik emeletre lélekszakadva. Vajon miért kell rohannia? Talán a nagybátyja jött meg Amerikából, vagy az igazgató akarja vele közölni, hogy kivételes tehetsége miatt ösztöndíjban részesül? Számptalan lehetőség kavargó a fejében, amikor rájön, hogy csak megviccelték.

Wlach Kökörcsin tanár urat rajzolja a táblára.

Zajcsek ordít, hogy tanulni szeretne. Végre kitalálja a megoldást: bebújik a szemétládába. Másodsorra már nem hagyja magát beugratni, pedig most tényleg megjött a tanár. Rettenetes óra következik. A gyerekeket fojtogatja a halálos röhögés.

„Ebben a percben a tanár a következő viccet csinálja:

– Auer... mit mozgolódik maga, mint egy sajtukukac?

¹⁰⁸ szenvedély, lendület, fellengzősség

¹⁰⁹ fellengzős, zavaros, erőltetett képekkel ellátott

Karinthy Frigyes: Tanár úr kérem

Soha még bohózatírónak olyan hatása nem volt közönségére. Mint gátját áttépő áradat: harsan fel a röhögés. Percekig röhögünk, felszabadulva, hörögve. A tanár csodálkozva néz, és elnézően mosolyog – magában megállapítja, hogy milyen frappáns és ellenállhatatlan humora van neki.”

Kísérletezem

A fizika nagyon érdekes tudomány. És a kísérletezés! Müller például biztosan kijavítja Pollákovics háromnegyedét kettesre¹¹⁰, hiszen Pollákovics mint emberi test jó vezető, és ez Müller nagyszerűen bizonyította is az elektromos árammal végzett kísérlettel.

„Csupa izgalmas terv, mire hazaérek.” Mágnesvas, Heron-labda, magdeburgi féltékék, Leclansé-elem... Ha a fésűt megdörgöljük, papírszeletkéket lehet felcsipegetni. És a légnyomást is be lehet bizonyítani!

Kár, hogy a felnőttek nem eléggé fogékonyak a zseniális ötletekre. Mari szerint apa biztosan nem fog örülni, ha a rézmozsárban meglátja az ecetet és a széndarabokat.

A kísérletezésről viszont nem lehet lemondani. A lámpával például bizonyítható, igazolható, hogy mennyire igazuk volt Newtonnak és Kopernikusznak.

Sajnos a lámpa közben leszakadt, amiért a hálátlan és értetlen „bírák” a vacsora megvonásával „jutalmazták.”

„De az igazságot nem lehet véka alá rejteni. Eppur si muove!!!”

Magyarázom a bizonyítványom

Ha szorult helyzetben van az ember, akkor nagyon leleményes tud lenni.

Például kell-e annál kínosabb pillanat, mint amikor a nem egészen fényes bizonyítványt kell otthon bemutatni.

És akkor a kényszerhelyzet hozza a legjobb ötleteket a menekülésre:

– Ez nem a rendes bizonyítvány még, mert az igazit a tévedések miatt a minisztériumba kellett küldeni. Még az osztályfőnök is zavarban volt az ügy miatt.

Egyelőre azért ezt a bizonyítványt kell aláírni, amíg a nyomozás tart.

– A négyes történelemből? Az a feleletek száma! A helyettes tanár nem is adhat mást, csak „helyettes” jegyeket.

– A fizikánál meg az történt, hogy a tanár egy másik fiú jegyét írta be, akivel összetévesztette őt.

– Algebrából az a baj, hogy Fröhlich pikkel rá.

– Magaviseletből meg azért van a kettes, mert a három hármas miatt nem is lehet jobb.

De a legfontosabb most, hogy ez csak „ideiglenes” bizonyítvány.

„Csak a vezetéknevet tessék aláírni... de mostanában ne tessék bemenni az iskolába... a kaput kiemelték... most átalakítják... nincs kapu... nem lehet bemenni... majd egy-két hét múlva...”

¹¹⁰ A mű keletkezése idején az egyes volt a legjobb osztályzat.

¹¹¹ Mégis mozog a Föld (Galilei).

A lányok

A lányok a Vadász utcába járnak¹¹². Folyton vihognak és sugdolóznak. Vajon mit tudnak, amit a fiúk nem? Pedig nagyon buták. A napfogyatkozás sem érdekli őket.

„De vajon mi lehet az – mert van valami velük. Valami van, amit mindenki tud, csak én nem, ami miatt úgy bánnak a lányokkal, mint valami kiváltságosokkal, és ezt ők tudják.”

Miért van, hogy a lányokat nem bántja senki, kisasszonynak szólítják őket, előre köszönnek nekik, gyengédség veszi őket körül...?? A fiúkat miért nem védik? Folyton a katonaságot emlegetik nekik: *„A hazát meg kell védeni.”* És a lányok? Miért? Miért?...

„Érzem, hogy egy napon meg fogom érteni. Félek ettől a naptól – ezen a napon keveredem majd el a szürke tömegbe...”

Naplóm

A napló különleges műfaj. Nagyon személyes, bensőséges. A legféltebb titkainkat, gondolatainkat is beleírjuk. Beleírjuk a külső szemlélő számára jelentéktelen dolgokat, pl. mi volt az ebéd („húsleves, levesthús, tökfőzelék”); mi történt az iskolában: tanárok, osztálytársak, versenyek, önképzőkör, ...

A naplót általában magunknak írjuk, nem mutatjuk még legjobb barátunknak se. Gyakran lezárjuk kulccsal, kis lakattal, esetleg titkosírással jegyeztünk bele, pl. minden betű helyett az ábécében az utána következő második betűt írjuk, vagy esetleg fordítva írjuk a szavakat.

Lógok a szeren

Az ifjúság csodálatos állapot! Ekkor még minden lehetséges, nincsenek korlátai a fantáziának, ekkor még minden „csak” rajtunk múlik!

„LÓGOK A SZEREN”

A test lehet hogy még gyenge, az izmok még fejletlenek, de ez csak a felszín. Még nem megy a vállállás a korláton, de az algebra és a „savoir” ige ragozása igen. Miért ne lehetne megtanulni azt is!

És akkor a „világ színpadán” megjelenne egy tüneményes ember, aki francia nyelven tart előadást *„Az élet értelme másodfokú egyenletekben”* címmel megoldva a világ rejtélyét, közben végrehajt néhány „salto mortale”-t, kézállásba helyezkedik, és így fejezi be előadását.

„LÓGOK A SZEREN”

Vannak hitetlenkedők? Azok öregek és fantáziátlanok. Nem tudják elképzelni, hogy egyszer jön VALAKI, egy férfi, egy diplomata, akinek ügyes diplomáciai tevékenysége folytán Angliát mint gyarmatot Magyarországhoz csatolják. S miközben ezt bejelenti a tisztelt Házban, két vállra fekteti az ausztrál birkózóbajnokot, akit az angol ellenzék helyezett el ott.

Vannak, akik nem tudják elképzelni, hogy egy ember délelőtt előadást tart az egyetemi tanároknak, délután pedig megnyeri a hátúszás és függeszkedés világbajnokságát, miközben este a Nemzeti Színházban drámájának ötszázadik előadásán tapsol a közönség.

„LÓGOK A SZEREN”

Egyelőre persze gyakorolni kell még, mert a sporteszközöket nagyon ravasz emberek találták ki.

¹¹² A mű keletkezésének idején a lányok és a fiúk külön iskolába jártak.

„LÓGOK A SZEREN”

De végül is miért kell, hogy az ember mindenáron arra törekedjen, hogy egyetlen testrésze se ott legyen, ahová Isten teremtette?

Az ifjú nagyot nyekken a szőnyegen.

„Az ördög vigye az egész tornaiünnepélyt, a benevezést, az első díjat – majom lesz, aki megnyeri.”

A vésztanács

Rogyák és Zsemlye Tivadar: A két fiú között – úgy látszik – egyre inkább kibékíthetetlen az ellentét. Az osztály is két pártra szakad. A dolog egészen a vészpárbaj gondolatáig fajul, melyet meghívott törzsfőnökök előtt vívnak, persze csak angolul. Azt kell kideríteni, hogy Zsemlye tényleg áruló-e.

Sajnos, rengeteg formai akadály gátolja Rogyákat és Singert. A csata indításához zászló, pecsét, préda kell. A tanácskozást a felmerült nehézségek miatt félbe kell szakítani. Másnap Rogyák bejelenti, hogy bizonytalan időre elhalasztják az egész dolgot.

Hazudok

Kezdetben voltak a betűk. Aztán valaki megkérdezte, hol lakom, hány fürdőkádunk van.

„Nálunk négy kád, egy az ebédlőben, egy az írószobában, kettő a wigwamban¹¹³...”

Innen már egyenes út vezet a bakonyi kastélyba, a gőzhajóhoz.

A barátomat érdekli az is, hogy rablókkal találkoztam-e. Tengeri rablókról nem tudok neki beszámolni, de egyszer apámmal egy érdekes hajtáson tizenkét rablót és négy gyilkost hajtottunk.

„Ezek közül hármat otthon megszelídítettünk és kisebb házimunkák elvégzésére szoktatunk.”

A Mars? Természetesen szoktuk a csillagokat nézegetni a hatalmas üvegen keresztül. Ott most a legérdekesebb esemény a vörös és fekete hangyák háborúja.

Barátomat nagyon érdeklik a csata eseményei.

Hazamegyek és kidolgozom a részleteket, hogy holnapra kész legyen az anyagom.

„Így lettem íróvá.”

Kitekintés

Karinthy ezt a művét legjobb barátjának, Kosztolányi Dezsőnek ajánlotta, mivel mindkettőjüket foglalkoztatta a XX. század elejének divatos elmélete, a freudizmus¹¹⁴. Nem véletlen, hogy maga az ajánlat így szól: „Kosztolányi Dezsőnek, a Szegény kisgyermek panaszaí szerzőjének.”

Közös bennük, hogy a gyermek világa, a gyermek lelke foglalkoztatja őket. (Vö.: Kosztolányi Dezső *A kulcs* című novellája).

Mind Karinthy, mind Kosztolányi azt sugallja az olvasónak: ne feledkezzenek el arról, hogy valaha voltak gyerekek. De üzen a gyerekeknek is: ha felnőttek lesznek, ne feledkezzenek el arról, hogy valaha voltak gyerekek.

¹¹³ wigwam: az észak-amerikai indiánok tarkára festett bőrsátra

¹¹⁴ Freud osztrák pszichológusról elnevezett tan, mely szerint magatartásunkat meghatározzák a tudat alatti ösztöneink.

Válaszd meg!

1. Fejtsd meg a következő titkosírással leírt mondatokat!
 - a) Oc dgfcekbvco hkbkmcdra.
 - b) Matpak lótápap totnirof aráinél ed ettötlökle.

2. Mit jelentenek a következő szavak?
 - a) vekker
 - b) gumigutti
 - c) szépia
 - d) lénia
 - e) svindler
 - f) nexus
 - g) radikális

3. Keresztrejtvény
 1. Milyen órán felel a jó tanuló?
 2. Kiről írnak magyardolgozatot a VI. b-sek?
 3. Minek nevezi Kökörcsin tanár úr Auert?
 4. Mennyiért adná el szépiarajzát Auer, miközben azt találgatja, miért hívatják az igazgatói irodába?
 5. Melyik tanárt rajzolja a táblára Walch?
 6. Hová bújт Zajesek tanulni a többiek elől?
 7. Az egyik legemlékezetesebb novella, mely a test és lélek erejéről, képességéről szól.
Megfejtés: Ez Karinthy nagy témája.

1.	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	

Szerinted?

A novellafűzér valamelyik szituációjában ráismertél-e magadra? Idézd fel a helyzetet!

Rajzolj, tervezz!

Ha a kiadó téged bizna meg azzal a feladattal, hogy készítsd el a következő kiadás borítólapját, milyennek képzelned el?

Gondolkodj!

A fejezet elején gyerekek ajánlották neked a művet. Ők már olvasták. Most fogalmazd meg te, miért tetszett a mű! Vagy ha még nem vetted kezédbe a regényt, miért olvasnád el? Legalább három érvet íj!